

TEKST

ton van den born

FOTOGRAFIE

istockphoto,

ton van den born,

erik van der burgt

en studio andré

ruigrok

Veel Kentering in aanbod evc tegenwind

Een paar jaar geleden waren scholen enthousiast over het evc-instrument en zagen ze kansen. Nu 'staat er veel tegenwind'. Alle zeilen bijzetten of niet?

Voor de hovenier die na een paar jaar school tuintje na tuintje opknapt, de medewerker in een groot voedingsbedrijf die op alle afdelingen heeft gestaan, de boerenzoon die zijn vader helpt of de bloemiste die haar eigen winkel wil, maar nooit een diploma heeft behaald, en ook voor herintredende vrouwen. Voor hen is het evc-instrument bedoeld. Veel werkervaring, veel deskundigheid, veel competenties, maar geen papertje.

Koploper

Evc, erkennen van verworven competenties, gaat om het meten wat iemand in huis heeft. De meetlat vormen de erkende kwalificatiestandaarden van crebo en croho, voor respectievelijk mbo en hbo, of erkende brancheprofielen. Voor veel mensen volstaat de meting, vertelt Marja van den Dungen, manager Cinop en adviseur bij het Kenniscentrum EVC, en voor veel werkgevers ook. “Maar een kleine meerderheid wil de verworven competenties verzilveren in een erkend diploma, een opleiding volgen op basis van de uitkomsten van het ervaringscertificaat en een carrièrestap zetten.”

Het belang van evc wordt breed onderschreven. De overheid propageert het, het bedrijfsleven vindt het waardevol en ook op het congres Leven Lang Leren Loont - 7 december in Eindhoven - was volgens Van den Dungen eensgezindheid over de betekenis. Volgens Frida Hengeveld, voorzitter van het College van Bestuur van De Groene Welle, is het een prachtige methode om informeel leren te belonen. Alles wat mensen leren in hun dagelijkse omgeving, buiten het reguliere onderwijs.

Het groen onderwijs was een koploper op het gebied van evc. Aoc's zoals Groenhorst en Oost ontvingen zelfs prijzen voor evc-ontwikkeling. In het Actieplan examine-

Wat is evc?

De eisen van de arbeidsmarkt veranderen tegenwoordig vaker en sneller. Als gevolg daarvan is niemand ooit uitgeleerd en moeten mensen zich aan nieuwe omstandigheden kunnen aanpassen. Het instrument eerder verworven competenties (evc) brengt de kennis en kunde in beeld die mensen op een bepaald moment hebben. Die competenties kunnen overal vandaan komen. De essentie van evc is het erkennen dat leren niet alleen gebeurt via het formele onderwijs. Bron: www.kenniscentrumevc.nl/wat-is-evc

ring van het groene mbo werd eenzelfde systematiek voor examinering en evc voorgesteld. Er was een visie op de plaats van evc binnen leven lang leren. Maar nu vindt een kentering plaats.

Twijfel

Verschillende evc-aanbieders - dit kunnen zowel bedrijven als onderwijsinstellingen zijn - trokken zich terug met als argumenten dat het aanbieden van evc veel expertise vraagt, dat er veel geadmistreerd moet worden en dat de investering meestal hoger is dan de opbrengst. Dat gebeurde met name toen eind 2009 een regeling kwam voor erkenning van evc-aanbieders en er veel afkeuringen en voorwaardelijke erkenningen werden gegeven. Er zijn nu landelijk ongeveer zeventig aanbieders voor evc over. Zij hebben steeds erkenning gekregen voor evc-uitvoering voor een of meerdere opleidingen of beroepen.

Behalve dat aanbieders zich terugtrekken, waaronder aoc's, zijn ook opleiders terughoudend. Bijvoorbeeld vanwege twijfel over de kwaliteit van de ervaringscertificaten en omdat de organisatie van maatwerkonderwijs op school lastig is. Uit onderzoek van eco in 2010 blijkt, aldus Van den Dungen, dat veel aanbieders eerder kiezen voor aanbieden van duale en leerwerktrajecten dan voor evc.

Tijdelijk

De vraag waar scholen tegenaan lopen met evc kan Frida Hengeveld beantwoorden vanuit haar grote ervaring met evc. Zij kwam in september vanuit ROC Eindhoven naar De Groene Welle. Dat roc had een voorloperpositie wat evc betreft, vertelt ze in haar kamer in Zwolle. OC&W stelde zelfs het format van het roc voor ervaringscertificaten als standaard.

De Groene Welle voert echter geen evc-trajecten uit. “Prima,” zegt Hengeveld, “maar wat mij betreft is dat

Frida Hengeveld, De Groene Welle: “Op een arbeidsmarkt waar mensen steeds sneller van plek wisselen, zal de vraag naar evc alleen maar stijgen”

“Als je tijdens de rit de weg aanlegt,
gaat het mis.
En dan zie je bureaucratie stijgen.”

een tijdelijke situatie. Op een arbeidsmarkt waar mensen steeds sneller van plek wisselen, zal de vraag naar evc alleen maar stijgen. En voor bijvoorbeeld een bedrijfstak als de procesindustrie, die een heel hechte relatie met het bedrijfsleven heeft, hoef je er niet aan te denken om te stoppen. Dat kost ze een deel van de markt.”

Er zijn zeker bewegingen die evc tegenwerken, erkent ze. De laatste is de aangekondigde dertigplus-maatregel van het kabinet, om de bekostiging van de opleiding van mbo'ers ouder dan dertig stop te zetten. “Er staat een behoorlijke tegenwind.”

Doelpalen

Evc kwam voort uit een vraag van het bedrijfsleven,

legt Hengeveld uit. Instellingen zagen daar kansen. Maar er zijn steeds meer kaders gekomen terwijl de evc-systematiek nog in ontwikkeling was. “De doelpalen kwamen steeds dichterbij elkaar. Heel frustrerend. En straks krijgen we nog het verwijt van het bedrijfsleven dat wij niet goed zijn omgegaan met evc en dat we te star zijn.”

Ze had liever een aanlooperperiode met een laboratoriumsituatie gehad. “Je had moeten zeggen: we gaan het op termijn inzetten en we wijzen drie scholen aan die een pilot uitvoeren. Maar wat zie je nu? Alle scholen gaan hetzelfde wiel uitvinden. We zouden gezamenlijk moeten zeggen: we doen geen dingen voordat ze goed uitgetest zijn. Als je tijdens de rit de weg aanlegt, gaat het mis. En dan zie je bureaucratie stijgen.”

Terughoudend

Die bureaucratie is slechts één hobbel. Naast de werknemer die een evc-traject instapt, zijn er twee spelers in het veld: de aanbieder van evc, die de evc afneemt, en als de kandidaat verdergaat, de opleider. De aanbieder gaat meten. Getrainde assessoren beoordelen met verschillende beoordelingsmethoden – portfolio, observatie, gesprekken – welke competenties iemand bezit. Dan komt de opleider en die moet nog een keer beoordelen. De examencommissie van de school waar iemand zijn ervaringscertificaat laat zien, beoordeelt de kwaliteit ervan, legt Hengeveld uit. Wat betekent het voor vrijstellingen in het onderwijstraject op die school? Van den Dungen: “De Inspectie zegt dat ervaringscertificaten niet erkend moeten worden omdat ze van een erkende aanbieder komen, maar omdat uit de onderbouwing van het certificaat blijkt dat mensen over voldoende competenties beschikken. Dat is en blijft een verantwoordelijkheid van examencommissies.”

Dat betekent extra werk voor scholen omdat de onderbouwing door aanbieders in een aantal gevallen niet volledig is, zegt Hengeveld. “Per kandidaat moet dat worden uitgezocht.”

Flexibiliteit

Een derde hobbel kan de inpassing in het onderwijs zijn. In het kader van competentiegericht onderwijs hebben scholen hun onderwijs integraal ingericht. Met op het einde een proeve van bekwaamheid. Bij evc onderscheid je onderdelen. “In Eindhoven heb ik altijd gezegd: ik wil de werkprocessen herkenbaar in het cgo”, zegt Hengeveld.

Ook Van den Dungen vindt evc met cgo niet problematisch. “Ik zie niet zozeer een probleem in het geïnte-

Marja van den Dungen, Kenniscentrum EVC: “Het is te gemakkelijk om te zeggen dat de externe eisen zo hoog zijn”

De bureaucratie is voor aanbieders en opleiders slechts één te nemen hobbel bij de inzet van het evc-instrument voor een werknemer die verder wil

greerd aanbieden van onderwijs, maar meer in de flexibiliteit van het onderwijs. Die flexibiliteit organiseren voor mensen met een ervaringscertificaat blijft lastig, ook al is het al jaren een speerpunt in het beroeps onderwijs. Bbl-trajecten blijken wel heel geschikt voor werkenden.”

Blijven inzetten

“Als evc belangrijk genoeg is, overleeft het wel”, denkt Hengeveld. Dat zou buiten het reguliere onderwijs kunnen gebeuren, denkt ze. Er zullen bedrijven inspringen. “Het is in wezen een commercieel product.” Maar, voegt ze eraan toe, “het is allemaal nog niet voldoende uitgekristalliseerd om al routines te hebben. Je zit nog met de hoge kosten die altijd aan de start van dit soort ontwikkelingen zitten; de investeringen die je moet doen voordat het zichzelf terug gaat verdienen.”

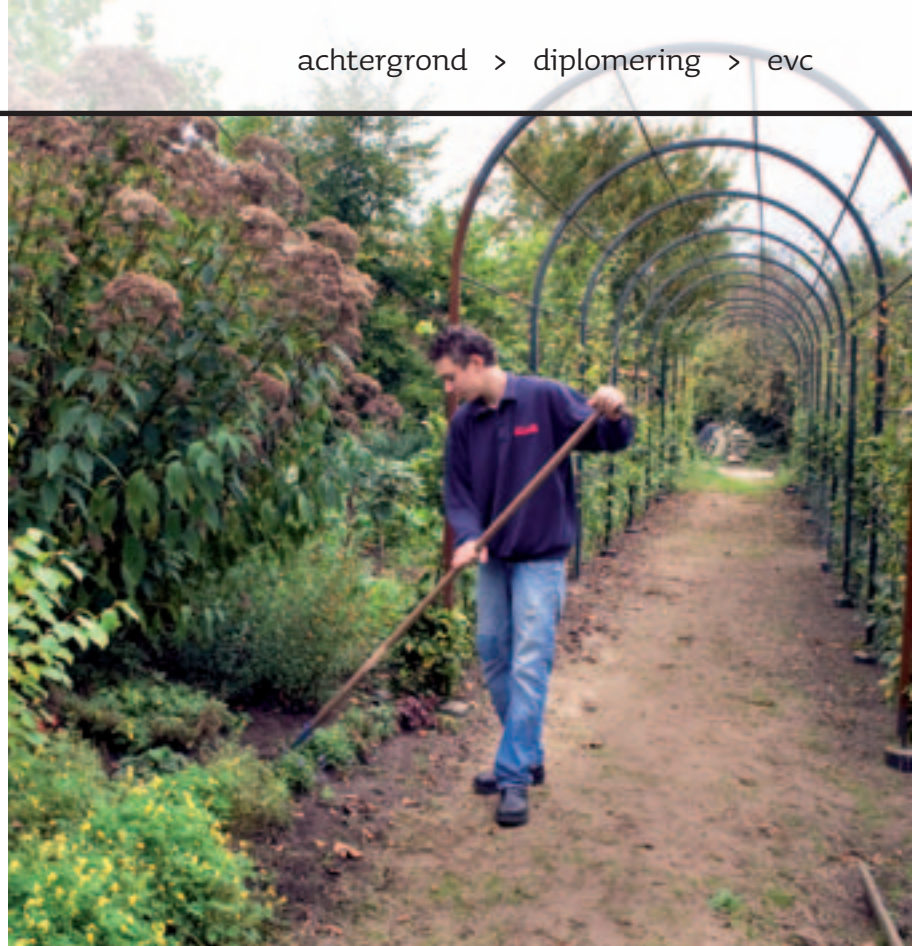
Van den Dungen bepleit dat scholen zich blijven inzetten. “Ze realiseren zich blijkbaar onvoldoende dat dit voor hen de weg naar nieuwe doelgroepen zoals werkenden en werkzoekenden opent. De bbl-trajecten vormen een belangrijk marktaandeel.” De beoogde dertig-plus-maatregel zou inderdaad een rem op evc kunnen zijn, bevestigt ze. Want wie gaat het betalen?

Organiseren

“Het is te gemakkelijk om te zeggen dat de externe eisen zo hoog zijn”, denkt de adviseur van Kenniscentrum EVC. “Scholen gooien het vaak op de complexiteit van evc, maar het ligt ook aan de organisatie op scholen.” Je moet wel ‘een bepaald volume’ hebben, vervolgt ze. “Voor een kleine aanbieder kan het financieel niet uit en zijn er onvoldoende middelen om kwaliteit te bieden. De aoc’s moeten zich soms grootschalig organiseren in

Actieplan kwaliteit

Tot december 2011 loopt een Actieplan kwaliteit van EVC, opgezet omdat de kwaliteit van evc bij evc-aanbieders onvoldoende was. De activiteiten zijn gericht op uitwerking van de conclusies en aanbevelingen van onderzoeken van de Inspectie van het Onderwijs, de ervaringen van een aantal evc-aanbieders en van beoordelende instanties en ook op kennis en inzichten van de Projectdirectie Leren & Werken en het Kenniscentrum EVC.
Bron: www.kenniscentrumevc.nl

“Ik denk dat je wel driehonderd tot vijfhonderd evc-trajecten per jaar moet hebben voor een gezonde bedrijfsvoering en om kwaliteit te kunnen leveren.”

hun kleinschaligheid. Ook in dit geval. Ik denk dat je wel driehonderd tot vijfhonderd evc-trajecten per jaar moet hebben voor een gezonde bedrijfsvoering en om kwaliteit te kunnen leveren. Private aanbieders lukt het ook; een enkeling zit al op tweeduizend evc-trajecten per jaar.”

Ook Hengeveld bepleit samenwerking door aoc’s. “Als aoc’s nog mogelijkheden zien, dan juich ik dat toe. Dan denken ik dat we krachten moeten bundelen en uniformiteit moeten nastreven.” Ze vraagt zich af of, wil je publieke waarden zoals evc realiseren, onderlinge concurrentie wel zo goed is. “Ik denk dat je dat moet uitschakelen om een adequaat antwoord te geven op zaken die spelen in de samenleving.”

Kijk voor links bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl.